

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

ՀԱՐՅՈՒՐ ՀԱԶԱՐ ԷՔՍՊՈՆԱՏ

Հայաստանի Պետական պատմական թանգարանի հավաքածուները անցյալ տարում համալրվել են թանգարժեք նոր էքսպոնատներով:

Հնագիտական բաժինն հատկացված 428 նոր էքսպոնատների մեջ մեծ արժեք են ներկայացնում Կիրովականում կատարված պեղումների ժամանակ հայտնաբերված իրերը, որոնք վերաբերում են երկրորդ հազարամյակի սկզբին: Դրանք են — մեկ ոսկյա և չորս արծաթյա թասերը և բրոնզե պատրաստված իրեղենները: Կենցաղային ու տնային գործածության 250 հնագույն առարկաներ էլ ստացվել են Դվինում կատարված պեղումների հետևանքով: Ընթացիկ տարում Դվինում հնագիտական թանգարան է բացվել:

Դրամագիտական բաժինը ձեռք է բերել 805 զանազան դրամներ: Այդ դրամներից մեկը պատկանում է հայոց թագավոր Տիգրան II-ի և մեկն էլ Արտավազդի ժամանակաշրջանին: Համալրվել են XVI—XVIII դարերի հիլրուպական պետությունների դրամների հավաքածուները:

Մեծ աշխատանք են կատարել թանգարանի վերականգնող աշխատանքները: Վերականգնված են 837 մետաղե, ապակե, կավե և այլ առարկաներ: Սրանց մեջ իրենց գեղեցկությամբ աչքի են ընկնում Կարմիր Բլուրում կատարված պեղումների ժամանակ հայտնաբերված քերամիկան և օրնամենտներ ունեցող կարասները:

Ներկայումս թանգարանն ունի մոտ հարյուր հազար էքսպոնատ:

ՆՈՐ ՆՅՈՒԹԵՐ ԽԱՅԱՏՈՒՐ ԱՐՈՎՅԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Հայ մեծ գրող Խաչատուր Աբովյանի խորհրդավոր անհայտացումից հետո, 1848 թվին, նրա ընտանիքը մնում է անօգ:

Գրողի կինը՝ է. Աբովյանը մի քանի տարի շարունակ բախում է ցարական կառավարության ներկայացուցիչների դռները, խնդրելով իր և իր երեխաների համար կենսաթոշակի նշանակել, հաշվի առնելով ամուսնու մատուցած ծառայությունը: Այս մասին հեղած գրագրությունները ներկայումս պահվում են Վրացական ՍՍՌ Պետական պատմական արխիվում: Երևանի նահանգապետը, Կովկասի փոխարքան, Ֆինանսների մինիստրը, Կովկասյան ուսումնական շրջանի հոգաբարձուն և ցարական կառավարության մյուս աստիճանավորները, սկսած 1852-ից մինչև 1854 թվի, ոչ մի կերպ չկարողացան համաձայնության գալ, թե արդյոք Աբովյանի աշրուն պե՞տք է կենսաթոշակ տալ թե ոչ և ի՞նչ չափով:

Խաչատուր Աբովյանը ապրել է շատ հա-

մեստ. գավառական ուսումնարանի տեսչի և ուսուցչի աշխատավարձը հազիվ է բավարարել նրա ընտանիքի կարիքները հոգալուն: Թե ինչպիսի ծանր կարիքի մեջ էր գտնվում նրա ընտանիքը, մեզ ասում են այն փաստաթղթերը, որոնք վերջերս են հայտնաբերվել Վրացական ՍՍՌ Պետական արխիվում: Այդ փաստաթղթերը վերաբերում են անցյալ դարի 60-ական թվականներին:

Աբովյանի այրին, մնալով առանց գոյության միջոցների, երեխաները ձեռքին, պետական պաշտոնատեղիների դռներն էր մաշում՝ փնտրելով քանակիչ Աղաբաբ Առաքելյանից 212 արծաթ ոտքի ստանալու համար, որ վերջինս պարտ էր նրա ամուսնուն:

Երևանի նահանգապետը, Կովկասյան երկրի քաղաքացիական վարչության պետը, Կովկասի փոխարքան, սենատը եռանդուն դրագրություններ են վարել հօգուտ է. Աբովյանի 212 արծաթ ոտքի բռնազանձելու մասին, սակայն այդ բոլոր կրատական գրագրություններից չի երևում, թե արդյոք է:

Արտվյանին հաջողվե՞լ է ստանալ իրեն հասանելի գումարը, թե ոչ: Հայտնաբերված գործում կան տեղեկանքներ, դիմումներ,

հարցաքննություններ, որոնք ցույց են տալիս, որ Աղաբաբ Առաքելյանը իրոք պարտք է եղել Արտվյանին:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԲԱՆԱՇՅՈՒՍՈՒԹՅԱՆ ՆՈՐ ԱՏԵՂԵԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Սույն տարվա սկզբից սկսած Երևանի Ժողովրդական ստեղծագործության տունը ըստացել է գրի առնված ժողովրդական նոր շատ երգեր, պատմվածքներ, գրույցներ ու առածներ: Բանահավաք Ս. Խանդավյանը հավաքել է Արարատյան դաշտի կոլխոզնիկների մոտ 60 ստեղծագործություններ: Սրանցից ուշադրության արժանի են «Ջրանցքի երգը», որի հեղինակը գովերգում է Ներքին-Ջանգլի ջրանցքի կառուցումը, և «Երգ բամբակի մասին», որը գրի է առնված Հովհան-բերյանի բամբակագույշ գործարանի բանվորուհի Մարիամ Գյուրջյանի երգածից:

Հայտնի բանահավաք Ի. Ալավերդյանը Լեոնային Ղարաբաղի ինքնավար մարզից ու-

ղարկել է չորս տետր, որոնց մեջ գրի են առնված ժամանակակից երգեր: Այդ երգերի մեծամասնությունը նվիրված է Ստալինին, Սովետական Բանակին, ՍՍՌՄ ժողովուրդների եղբայրական բարեկամությանը և մասնավորապես հայ ու ադրբեջանցի ժողովուրդների բարեկամությանը:

Միկոյանի միջնակարգ դպրոցի դիրեկտոր Վ. Մկրտչյանը հավաքել է մոտ 60 երգ, պատմվածք ու առած: Մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում Վ. Մկրտչյանի կողմից գրի առնված «Կոլխոզային շատ բարիք» երգը: Այս երգում խոսվում է կոլխոզնիկների ունեւոր կյանքի և այն մասին, թե ինչ տվին կոլխոզային կարգերը գյուղացիության:

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՈՒԿՐԱՆԵՐԵՆ

Նշանավոր բանաստեղծ ակադեմիկոս Պավլո Տիչինան ուկրաինեերեն լեզվով թարգմանել է Հովհաննես Թումանյանի մանկական բանաստեղծությունները, որոնք առանձին գրքով լույս են ընծայվել Կիևում:

Հ. Թումանյանի բանաստեղծությունները առաջին անգամ ուկրաինեերեն լեզվով հրատարակվել են 1940 թվին, հետևաբար այս ժողովածուն հանդիսանում է մեծ բանաստեղծի ստեղծագործությունների ուկրաինեերեն երկրորդ հրատարակությունը:

Այս թարգմանությամբ ուկրաինացի մանուկները հնարավորություն են ստանում իրենց մայրենի հարազատ լեզվով կարդալու ամմահ Հ. Թումանյանի սքանչելի բանաստեղծությունները, որոնք խորը ժողովուրդականությամբ ու իսկական դեմոկրատիզմով տողորված լինելով, չեն կարող չհուզել նաև ուկրաինացի ընթերցողներին:

Գրքի թարգմանչին հաջողվել է հարազատորեն վերարտադրել Հ. Թումանյանի բանաստեղծությունների գունեղությունը, նրանց հմայիչ պարզությունը. նա թարգմանված ամեն մի բանաստեղծության մեջ պահպանել է այդ բանաստեղծության լավիքը, տրամադրությունը, միաժամանակ վարպետորեն բացահայտելով նրանց հումանիստական բովանդակությունը:

Ժողովածուի մեջ գետեղված են «Կանաչ ախպեր», «Քամին», «Կույր աշուղ», «Միտիկի օրոգր», «Թռչունի մտածումներ», «Մարտ», «Այուն», «Առաջին ձյունը», «Փիսիկի գան-

գատ», «Դետակը», «Տերևաթափ» և «Դառնա հրավեր» բանաստեղծությունները: Այս բոլոր բանաստեղծություններն էլ թարգմանված են մեծ սիրով, բանաստեղծական բարձր կուլտուրայի տեր գեղագետի հմտությամբ ու անզուգական վարպետությամբ: Առանձնապես հիշատակության արժանի է «Փիսիկի գանգատը» բանաստեղծության հիանալի թարգմանությունը:

Հ. Թումանյանի այս բանաստեղծությունների անզուգական թարգմանությունը պիտի վերագրել նրան, որ բանաստեղծ, ակադեմիկոս Պավլո Տիչինան ուսումնասիրել է թե հայ լեզուն և թե երկար տարիների զբաղվել հայ գրականությունում: Ուկրաինացի այս ակադեմիկոս ու տաղանդավոր բանաստեղծը բարեկամական կապերով կապված է եղել հայ բանաստեղծներից շատերի հետ և հատկապես Հովհաննես Հովհաննիսյանի հետ: Դեռ անցյալում նա ուկրաինեերենի էր թարգմանել Հովհաննես Հովհաննիսյանի մի շարք բանաստեղծություններ, Հովհաննես Թումանյանի «Անուշ»-ը, «Մի կաթիլ մեղր»-ը, «Շունն ու կառուն»: Վերջերս էլ նրա խոմբազրությամբ ուկրաինեերեն լեզվով լույս տեսավ մեծածառն գրող Խաչատուր Աբովյանի «Վերի Հայաստանի» վեպը:

Պիտի ավելացնել նաև, որ Հ. Թումանյանի բանաստեղծությունների այս ժողովածուն ճաշակով նկարագրաբեր է նկարիչ Պլեշչանսկին, իսկ հրատարակությունն էլ կատարված է մեծ խնամքով:

ՍՏԱԼԻՆՅԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐԻ ՇՆՈՐՀՈՒՄ

1948 թվին նշանավոր գիտական աշխատությունների, գյուտարարությունների, արտադրական աշխատանքի մեթոդների արժանատի կատարելագործումների և գրականության ու արվեստի ասպարեզում աչքի ընկնող ստեղծագործությունների համար ՍՍՌՄ Մինիստրների Սովետի որոշմամբ Ստալինյան մրցանակներ են շնորհված երկրի գիտնականներին, արտադրության նորարարներին, կոլտոզնիկներին, գրողներին ու արվեստագետներին:

Ստալինյան մրցանակի արժանացածների թվում են գտնվում նաև հայ ժողովրդի զավակները:

1948 թվի աչի ընկնող գյուտերի և արտադրական աշխատանքի մեթոդների արժանատի կատարելագործումների համար Երկրորդ աստիճանի մրցանակ է շնորհված՝ 100 հազար ռուբլու չափով՝

Խայ Սերգեյի Վարուցյանին (մեկ ուրիշ ընկերոջ հետ միասին)։— Վ. Ի. Լենինի անվան Գյուղատնտեսական գիտությունների համամիութենական ակադեմիայի իսկական անդամ, — բամբակի նոր տեսակներ աճեցնելու համար:

Արտեմ Իվանի Միկոյանին (ուրիշ հինգ ընկերների հետ միասին)։— աշխատանքի ղեկավար, ինքնաթիռաշինության կոնստրուկտոր, — ինքնաթիռային նոր ազդեցատ ըստեղծելու համար:

Խոսիֆ Միխայելի Տիգրանովին (ուրիշ երեք ընկերների հետ միասին)։— գլխավոր ինժեներ-կոնստրուկտոր, — Մոսկվայում կառուցվող 32, 26 և 20 հարկանի շենքերի կոնստրուկցիա մշակելու համար:

Արմենակ Արտեմի Գալստյանին, — Երևանի Մուլտի գործարանի գերեկտոր, Հովհաննես Գրիգորի Հովհաննիսյանին, — նույն գործարանի ինժեներ, Միհաս Բոգդանի Սուլիսանովին, — նույն գործարանի ինժեներ (ուրիշ մեկ ընկերոջ հետ միասին), — էլեկտրաձուլման միջոցով հրակայուն իրեր ստանալու մեթոդներ մշակելու և արդյունաբերության մեջ արմատավորելու համար:

Սուրեն Միխայելի Հարությունյանին (ուրիշ յոթ ընկերների հետ միասին)։— Գիպրո-ուպեմաշի Դոնեցի ֆիլիալի ինժեներ, — ածխային կոմբայն ստեղծելու համար:

Արշակ Իվանի Մառուռովին (ուրիշ հինգ ընկերների հետ միասին)։— աշխատանքի ղեկավար, «Գրոդնեֆտ» միավորման գլխավոր Երկրաբան, — նավթահանք հայտնագործելու և հետախուզելու համար:

Երրորդ աստիճանի մրցանակ է շնորհված 50 հազար ռուբլու չափով՝

Արամայիս Արկադիի Հարությունյանին, — աշխատանքի ղեկավար, Սուրեն Հակոբի Արզումանյանին, — Լենինգրադի Վ. Ի. Ուլյանովի (Լենինի) անվան էլեկտրոտեխնիկական ինստիտուտի ինժեներ (ուրիշ երեք ընկերների հետ միասին), — հորատման դուրերի պողպատյա ձուլածո մասեր ստեղծելու համար:

Ռուբեն Սերգեյի Համբարձումյանին (ուրիշ հինգ ընկերների հետ միասին)։— Ավիացիոն նյութերի համամիութենական ինստիտուտի ինժեներ, — պեոպլաստիկ մասսաներ ըստանալու տեխնոլոգիան մշակելու և արդյունաբերության մեջ արմատավորելու համար:

Սուրեն Խրիստափորի Դադայանին (ուրիշ երկու ընկերների հետ)։— աշխատանքի ղեկավար, նավթարդյունաբերության մինիստրի տեղակալ, — հորատման տեխնոլոգիան և նավթահորերի շահագործումը բարելավող խողովակների կոնստրուկցիան մշակելու համար:

Գևորգ Մկրտչի Կամարյանին, — աշխատանքի ղեկավար, գործարանի ինժեներ, Միխայել Սերգի Սողոմոնյանին, — գործարանի գլխավոր ինժեներ (ուրիշ երեք ընկերների հետ միասին), — քիմիական արտադրանք ստանալու համար էլեկտրոլիզերի կոնստրուկցիա մշակելու և այն արդյունաբերության մեջ արմատավորելու համար:

Անդրանիկ Ղևնդի Խոսիֆյանին (ուրիշ հինգ ընկերների հետ միասին)։— Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների Ակադեմիայի թղթակից-անդամ, — էլեկտրական մեքենաների կոնստրուկցիա մշակելու և դրանց արտադրությունը յուրացնելու համար:

1948 թվի աչի ընկնող երաժշտական բեմական և վոկալ ստեղծագործությունների (օպերա, բալետ, օրատորիա, կանտատա) համար՝

Առաջին աստիճանի մրցանակ է շնորհված 100 հազար ռուբլու չափով՝

Ալեքսանդր Գրիգորի Հարությունյանին, — կոմպոզիտոր, — «Կանտատա Հայրենիքի մասին» երկի համար:

Բալետային արվեստի ասպարեզում Երկրորդ աստիճանի մրցանակ է շնորհված 50 հազար ռուբլու չափով՝

Սերգեյ Արտեմի Բալասանյանին (ուրիշ չորս ընկերների հետ միասին)։— Տաջիկական ՍՍՌ արվեստի վաստակավոր գործիչ, կոմպոզիտոր, — Տաջիկական օպերայի և բալետի թատրոնում «Լեյլի և Մեջնուն» ներկայացման համար:

Ճարտարապետության ասպարեզում

Երկրորդ աստիճանի մրցանակ է շնորհված՝ 50 հազար ռուբլու շափով

Աշոտ Աշոտի Մեղրյանցին (որիշ մեկ քնկերոջ հետ միասին)։— Ճարտարապետ, նախագծի հեղինակ, — Մոսկվայում՝ Ապստամբության հրապարակում 16 հարկանի բնակելի տան նախագիծ ստեղծելու համար։

Ստալինյան մրցանակի լաուրեատ, երիտասարդ կոմպոզիտոր Ալեքսանդր Հարությունյանի «Կանտատա Հայրենիքի մասին» երաժշտական ստեղծագործությունը արժանացել է Սովետական Միության Երաժշտական հասարակականության ջերմ ընդունելությանը։ Մեծ գովեստով են արտահայտվում այս ստեղծագործության մասին մեր մեծ Հայրենիքի մայրաքաղաք Մոսկվայի թերթերը, սովետական ակադեմիկոս երաժշտագետները։ Ա. Հարությունյանի այս երկը առաջին անգամ Մոսկվայում կատարվել է 1948 թվին ստեղծված սովետական լավագույն գործերի հետ միասին, դեռևս ՍՍՌՄ Սովետական կոմպոզիտորների միության պլենումի օրերին, արժանանալով բոլորի միահամուռ հավանությանը։ ՍՍՌՄ Սովետական կոմպոզիտորների միության գլխավոր քարտուղար, կոմպոզիտոր Տ. Խրեննիկովը պլենումում արած իր զեկուցման մեջ հետևյալն է ասել այդ երկի մասին։—

«Ուրախալի է նշել նոր, տաղանդավոր ըստեղծագործությունների երևան գալը, գրված երիտասարդ կոմպոզիտորների կողմից։ Դա Հարությունյանի «Կանտատա Հայրենիքի մասին» երկն է, իր բովանդակությամբ խորը հայրենասիրական մի ստեղծագործություն, որը տղերքված է երիտասարդական կենսաթրթիռ ուժով և ճշմարտացի կերպով է արտահայտում մեր իրականության կերպարները։ Հեղինակը ստեղծել է ձևով կուռ, արտահայտիչ մի երկ, որը հանդիսանում է ոչ միայն հայ երաժշտական կուլտուրայի հաջողությունը, այլ և մեր ընդհանուր հաջողությունը»։

Կոմպոզիտոր Ի. Ջերժինսկին «Բազմախոսություննալից տաղանդ» խորագիրը կրող հոգեվածում գրում է։—Ա. Հարությունյանի վերջին ստեղծագործություններից մեկն է «Կանտատա Հայրենիքի մասին» երկը՝ գրված հայ բանաստեղծներ Սարմենի և Աշոտ Գրաշունի ստեղծագործությունների վրա։ Սա հինգամսյան վրդալ-սիմֆոնիկ մի ստեղծագործություն է՝ գրված երկու մեներգիչների, երգեցիկ խմբի և սիմֆոնիկ նվագախմբի համար։ Խորը հայրենասիրական բովանդակություն, վառ, արտահայտիչ մեղեդիներ, նման արևավառ Հայաստանի ժողովրդական երգերին, գունեղ

գործիքավորում, աղբյուրի սրն բխող երիտասարդական խառնվածքի հետ միասին ձևի կլասիկ հավասարակշռվածություն—ահա սրանք են առանձնահատուկ գծերը այդ երկի, որն արժանացել է Սովետական կոմպոզիտորների միության վերջերս ավարտված պլենումի մասնակիցների միահամուռ հավանությանը։

Կոմպոզիտոր Ա. Նովիկովը հետևյալ ջերմ խոսքերով է դրվատում այդ երկը. «Գալիքի շունն ենք զգում մենք, ունենդրելով հայ երիտասարդ կոմպոզիտոր Ա. Հարությունյանի վեհ հանդիսավորությամբ, պատանեկական եռանդով ու կենսուրախությամբ օժտած «Կանտատա Հայրենիքի մասին» երկը, որի մեջ նա երգում է մեծ ոգևորությամբ կոմունիզմ կառուցող սովետական մարդկանց ազատ աշխատանքը։ Սովետական երաժշտությունը, թերևս, առաջին անգամն է ստանում պայծառ, հետևողականորեն ռեալիստական, խորը ժողովրդական խոշոր ֆորմայի մի երկ՝ նվիրված ստեղծագործական սոցիալիստական աշխատանքի թեմային, երկ օժտած է մոցիոնալ հագեցվածությամբ, մեղոդիակա-նությամբ և պայծառ ու պարզ ըստ իր երաժշտական լեզվի։ «Կանտատա Հայրենիքի մասին»-ը հագեցված է ժողովրդական ինտոնացիաներով, նրա լեզուն օրգանապես կապված է հեղինակին հարազատ տարրերի հայ ժողովրդական մելոսի հետ։ Եվ այս հանգամանքը ոչ միայն չի խանգարում, այլ նուրիսկ նպաստում է կանտատայի լայն ժողովրդականացմանը Սովետական Միության բոլոր ժողովուրդների մեջ»։

ՍՍՌՄ Սովետական կոմպոզիտորների միության վարչության քարտուղար Վ. Կուխարսկին գրում է.

«Հայրենասիրական վեհ թեմային է նվիրված երիտասարդ հայ կոմպոզիտոր Ա. Հարությունյանի «Կանտատա Հայրենիքի մասին» երկը։ Այս խորը էմոցիոնալ ստեղծագործության հինգ մասերում վեր է խոյանում գեղեցիկ կերպարը հայ քրտնաջան, ստեղծագործ ժողովրդի, որն իր երիտասարդությունը և երջանկությունը գտավ սովետական ժամանակաշրջանում։

Ռելեֆ, պայծառ մեղոդիկ լեզուն, որի արմատները գալիս են հայ ժողովրդական երգից, ներգործող, ճշտված Երաժշտական կերպար ստեղծելու կարողությունը, ձևի լավագույն տիրապետումը, երանգավոր նվագախումբը—այս ամենը խոսում է Ա. Հարությունյանի խոշոր ռեալիստական տաղանդի մասին»։

Տաղանդավոր կոմպոզիտոր Ա. Հարությունյանի կանտատայի առաջին մասը՝

«Յընծության երգը» պատկերում է սովետական ժողովրդի հաղթական տրամադրությունը, նրա ուրախությունն ու ցնծությունը Հայրենական Մեծ պատերազմում նենգ թշնամու դեմ լիակատար հաղթանակ տանելուց հետո: Հենց սկզբից շեփոթների տոնական կանչերից սկսած, կոմպոզիտորը ստեղծում է իր բնույթով պայծառ, առնական և թարմ դրամատիկ լի երաժշտական պատկեր: Ժողովուրդը գովերգում է իր հերոսներին: Շեփոթների կանչը ընդգրկում է ամբողջ նվագախումբը ու միաձուլվում տոնական խմբերգի հետ: Ցնծագին այս ուրախությունը կոմպոզիտորը արտահայտել է հայ ժողովրդական երգչին ինտոնացիաների միջոցով:

Կանտատայի երկրորդ մասը՝ «Կրեմլյան եղևնիները» նվիրված է Սովետական Միության պանծալի մալրաքաղաք Մոսկվայի Կրեմլի եղևնիներին: Դիմելով եղևնիներին կոմպոզիտորը գովերգում է նրանց ու նախանձում, որ նրանք հավետ կանգնած են թանկագին Կրեմլի պատերի տակ: Մեներգն ու նրան համապատասխանող ամբողջ երաժշտությունը արտահայտում է ժողովրդի ջերմ ու անսահման սերը իմաստուն առաջնորդներ Լենինի և Ստալինի նկատմամբ: Այս երգը արտահայտված է բարիտոնի ծավալուն մեղեդիով, որ կատարվում է նվագախմբի և երգեցիկ խմբի քնքույշ ձայնակցության տակ: Սկզբում նա հնչում է պարզ, բայց աստիճանաբար աճելով վերջում մնում է միայն նըվագախմբին՝ հասնելով իր սիմֆոնիկ զարդացմանը: Այս մասը իր ռեալիստական ռոմանտիկայով, ջերմ խառնվածքով գերում է ունկնդրին:

Երրորդ մասը՝ «Հնգամյակի երգը» դինամիկ ու աշխույժ է: Հեղինակը մեծ վարպետությամբ, երաժշտական գունեղ պատկերներով է արտահայտել հնգամյակի արագընթաց տեմպը: Լիահնչուն է աշխատանքի խմբերգը:

Երրորդ մասի ավարտման մոմենտին սկսվում է կանտատայի չորրորդ մասը՝ «Օրորոցային երգը», որով հեղինակը դիմում է աճող սերունդին: Նվագախմբի և երգեցիկ խմբի մեղմօրոր երաժշտության ֆոնի վրա սկիզբ է առնում մոր գորովալից թուփը երգը: Իր լիրիկական ջերմությամբ, հուզականությամբ երաժշտական այս գրավիչ պատկերը ամփոփապես գերում ու հուզում է ունկնդրին: «Օրորոցային երգ»-ի մեղեդիան ներշնչող է և անմիջական է իր տրամադրությունը:

Կանտատան ավարտվում է այնպես, ինչպես որ սկսվում է, հույսկապ ձրաժշտությամբ, հանդիսավոր ֆինալով, որը հնչում է

որպես Հայրենիքի ու ժողովրդի Հիմն: Կանտատայի հաղթական այս ֆինալը նվիրված է սովետական մեծ Հայրենիքին և սովետական հաղթող ժողովրդին:

Կոմպոզիտոր Ա. Հարությունյանը ծնվել է 1920 թվին Երևանում: 1927 թվին նա քննություն է դնում և Երևանի կոնսերվատորիային կից երաժշտական դպրոցը: Ընդունման հանձնաժողովի անդամ, մեծանուն կոմպոզիտոր Ալեքսանդր Սպենդիարյանը, ծանոթանալով երեխայի երաժշտական ունակությունների հետ, հայտնում է, որ նրան խոստումնալից ապագա է սպասում և պետք է հատուկ ուշադրություն դարձնել նրա երաժշտական կրթությանը:

Դեռ երաժշտական դպրոցում սովորելու ժամանակ երևան են գալիս Ա. Հարությունյանի ստեղծագործական ընդունակությունները: 1934 թվին նա ընդունվում է Երևանի Պետական կոնսերվատորիան: Ուսանողության տարիներին նա ուսումնասիրում է հայ, ռուս և համաշխարհային երաժշտական կուլտուրայի կլասիկ նմուշները: Այդ տարիներին նա գրում է դաշնամուրային վարիացիաները, «Բալլադա 26 կոմիսարների մասին», «Հայկական պար», նախերգանքներ դաշնամուրի համար, մի շարք վոկալ երկեր և վերջապես իր դիպլոմային աշխատանքը՝ դաշնամուրային համերգը նվագախմբի հետ — երեք մասից բաղկացած:

1941 թվին Ա. Հարությունյանը հաջողությամբ ավարտում է Երևանի կոնսերվատորիայի երկու ֆակուլտետները — կոմպոզիցիայի (դոցենտ Վ. Տալանի դասարան) և դաշնամուրի (դոցենտ Օ. Բաբայանի դասարան):

Հայրենական պատերազմի տարիներին նա գրում է հայրենասիրական երկեր, մեծ ոգեվորությամբ արտահայտելով սովետական ժողովրդի հերոսական պայքարը: Դրանցից «Մեր գործը արդար է» սիմֆոնիկ ուվերտյուրան արժանացել է ռեսպուբլիկական մրցանակի:

1946 թվին, մի խումբ երիտասարդ կոմպոզիտորների հետ միասին, նա մեկնում է Մոսկվա՝ կատարելագործվելու համար: Այստեղ պրոֆեսորներ Գ. Լիտինսկու, Ա. Վեպրիկի և ուրիշների ղեկավարությամբ Ա. Հարությունյանը զբաղվում է ռուսական և արևմտա-եվրոպական կլասիկների լավագույն երաժշտական նմուշների խորը ուսումնասիրությամբ: 1947 թվի նոյեմբերի 7-ին, Մոսկվայի կոնսերվատորիայի Մեծ դահլիճում սիմֆոնիկ նվագախումբը, ՍՍՄԽ ժողովրդ-

դական արտիստ Ն. Գոլովանովի ղեկավարությամբ, կատարում է Ա. Հարությունյանի «Հանդիսավոր ներքող»-ը և «Հաղթական

բայերգ»-ը: Իսկ 1948 թվին 28-ամյա կոմպոզիտորը ստեղծագործում է իր նշանավոր երկը՝ «Կանտատա Հայրենիքի մասին»:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՌ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՎՈՐՆԵՐԻՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՇԵՐՈՍԻ ԿՈՉՈՒՄ ՇՆՈՐՇԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՍՍՌ Միության Գերագույն Սովետի Նախագահության 1949 թ. ապրիլի 16-ի Հրամանագրով, տարեկանի, բամբակի և ծխախոտի բարձր բերք ստանալու համար, Հայկական ՍՍՌ կոլտոգային դաշտերի 17 առա-

ջավորներ արժանացել են Սոցիալիստական Աշխատանքի Հերոսի բարձր կոչմանը ու պարգևատրվել Լենինի շքանշաններով և «Մուրճ ու մանգաղ» ոսկյա մեդալներով:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՌ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՐԳԵՎԱՏՐՈՒՄԸ ՍՍՌՄ ՇՔԱՆՇԱՆՆԵՐՈՎ ԵՎ ՄԵԴԱԼՆԵՐՈՎ

ՍՍՌ Միության Գերագույն Սովետի Նախագահության 1949 թ. ապրիլի 16-ի Հրամանագրով, ցորենի, տարեկանի, բամբակի և ծխախոտի բարձր բերք ստանալու համար, Հայկական ՍՍՌ գյուղատնտեսության առաջավորներ մի մեծ խումբ պարգևատրվել է ՍՍՌՄ շքանշաններով և մեդալներով:

Լենինի շքանշանով պարգևատրվել են 16 մարդ, Աշխատանքային Կարմիր Դրոշի շքանշանով՝ 60 մարդ, «Աշխատանքային արիության համար» մեդալով՝ 97 մարդ, «Աշխատանքային գերազանցության համար» մեդալով՝ 157 մարդ:

ԴԻՊԼՈՄՆԵՐԻ ԵՎ ՊԱՏՎՈԳՐԵՐԻ ՀԱՆՁՆՈՒՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԻՆ-ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՆԵՐԻՆ

Ապրիլի 5-ին կայացավ Հայաստանի Սովետական ճարտարապետների միության անդամների ժողովը՝ նվիրված կին-ճարտարապետների աշխատանքների առաջին Համամիութենական ցուցահանդեսի (Մոսկվայում) մասնակիցներին դիպլոմներ և պատվոգրեր հանձնելուն:

Հայաստանի Սովետական ճարտարապետների միության վարչության նախագահ Ս. Սաֆարյանը իր ելույթում նշեց, որ մինչև Հոկտեմբերյան Մեծ ռեյուցիայի Հայաստանում ոչ մի կին-ճարտարապետ չի եղել, իսկ ներկայումս աշխատում են 22 կին-ճարտարապետ, որոնք ստեղծագործական մեծ նվաճումներ ունեն:

Ճարտարապետ Լ. Բաբայանը իր զեկուցման մեջ հակիրճ կերպով բնութագրեց Համամիութենական ցուցահանդեսի մասնակիցների ստեղծագործական գործունեությունը: Ցուցահանդեսի մասնակիցներից Ա. Տեր-Ավետիսյանը Հայաստանի առաջին

կին-ճարտարապետն է, Մ. Փարսմուզովան հայտնի է իր մասնակցությամբ Լենինի հուշարձանի կառուցմանը Երևանում, Պ. Մսերյանի աշխատանքների հիմնական բովանդակությունը կազմում է մերձքաղաքային շրջանների շինությունների նախագծումը, Վ. Աճեմյանը աշխատում է արդյունաբերական ճարտարապետության ասպարեզում, Յ. Արաբյանը մասնակցել է Ձորագետի հիդրոտեխնիկական կառուցվածքների շինարարությանը, Գ. Քանքանյանը զբաղվում է Էնքերի արտաքինի ճարտարապետական խրնդիրներով և այլն:

Հայաստանի ավագագույն ճարտարապետներից մեկը՝ Բ. Արաբյանը ցուցահանդեսին մասնակցած 19 կին-ճարտարապետներին է հանձնում ՍՍՌ Միության Սովետական ճարտարապետների միության վարչության նախագահության կողմից տրված դիպլոմները և պատվոգրերը:

ՄՈՍԿՎԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՈՒՆՏՈՒՐԱՅԻ ՏԱՆԸ

Մոսկվայի Հայկական կուլտուրայի տանը տեղի ունեցավ Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների Ակադեմիայի իսկական անդամ, ՍՍՌՄ Գերագույն Սովետի ղեկավարատ Ի. Նիխազարյանի զեկուցումը՝ «Սևանի պրոբլեմը» նյու-

թի մասին: Զեկուցողը ցույց տվեց այն խոշոր նշանակությունը, որ ունի նա ռեսպուբլիկայի ժողովրդական տնտեսության զարգացման, Արարատյան դաշտի հողային տարածությունների ոռոգման համար: Ունկըն-

դիրները զեկուցումը լսեցին մեծ հետաքրքրությամբ:

Մոսկվացիները մարտի 12-ին լսեցին Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների Ակադեմիայի պրեզիդենտ Վ. Համբարձումյանի դասախոսությունը՝ «Կուլտուրայի զարգացումը Սովետական Հայաստանում» թեմայով:

Մոսկվայի հասարակայնությունը Սովետական Հայաստանի ժողովրդական տնտեսության, կուլտուրայի և գիտության նվաճումներին ծանոթացնելու նպատակով, այս տարի կարդացվելու է 20 դասախոսություն,

որոնք կազմակերպում է Հայկական ՍՍՌ Մինիստրների Սովետին կից Կուլտուրայի նախարարի գործերի կոմիտեի Կենտրոնական դասախոսական բյուրոն:

Այսպես օրինակ լավելու են ակադեմիկոս Ա. Ալիխանյանի, դոկտոր-պրոֆեսոր Մ. Ներսիսյանի, բիրտգիական գիտությունների թեկնածու Հր. Բատիկյանի դասախոսությունները: Դասախոսություններ են կարդալու նաև Հայկական ՍՍՌ Պետականի նախագահ Լ. Խաչատրյանը, Գյուղատնտեսության մինիստր Ե. Ղազարյանը և ուրիշներ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՌ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Մարտի 31-ին տեղի ունեցավ Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների Ակադեմիայի տարեկան ժողովը, որին մասնակցում էին ՀՍՍՌ Գիտությունների Ակադեմիայի իսկական անդամները, թղթակից-անդամները, ինստիտուտների և հիմնարկների ղեկավարները և Ակադեմիայի գիտական աշխատողները:

Ժողովը, բացեց Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների Ակադեմիայի պրեզիդենտ Վ. Համբարձումյանը:

Ակադեմիայի 1948 թվի գործունեության արդյունքների և գիտա-հետազոտական աշխատանքների 1949 թվի պլանի մասին զեկուցումով հանդես եկավ Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների Ակադեմիայի վիցե-պրեզիդենտ Վ. Գուլբանյանը:

Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների Ակադեմիան անցած տարում, — ասաց զեկուցողը, — աշխատել է անպիսի պրոբլեմների լուծման վրա, որոնք անմիջականորեն կապված են Հայաստանի արդյունաբերության, գյուղատնտեսության և կուլտուրական շինարարության հրատապ խնդիրների հետ: Զգալի հաջողություններ են ձեռք բերել ֆիզիկոսները, մաթեմատիկոսները, աստղաբաշխները:

Գյուղատնտեսական և բիրտգիական գիտությունների բաժանմունքների ինստիտուտների կոլեկտիվները աճեցրել են ցորենի, եգիպտացորենի նոր տեսակներ, մուսկատի, սիրովի են ռեսպուբլիկայի բուսական և կենդանական հարստությունները, միջոցներ են մշակվել գյուղատնտեսական կուլտուրաների վնասատուների դեմ պայքարելու համար:

Հասարակական գիտությունների բաժանմունքի ինստիտուտները հրապարակել են մի շարք գիտական աշխատություններ և մեծագործություններ հայոց պատմության և գրականության հարցերի վերաբերյալ: Տեղի

է ունեցել Հայկական և Վրացական ՍՍՌ-ների Գիտությունների ակադեմիաների հասարակական գիտությունների բաժանմունքների համատեղ գիտական սեսիա, որտեղ լավել են 25 զեկուցում՝ նվիրված եղբայրակա հերոս ժողովուրդների պատմության, նրանց նյութական կուլտուրայի և հայ-վրացական ֆիլոլոգիայի հարցերին: Այդ սեսիան զգալի դեր է խաղացել Վրաստանի և Հայաստանի գիտականների գիտական կապերը ամրապնդելու գործում:

Ընթացիկ տարում տեսալուսանկարի գիտականները աշխատում են ավելի քան 30 պրոբլեմի լուծման վրա, որոնք անմիջապես կապված են արդյունաբերության, գյուղատնտեսության և կուլտուրայի հետագա զարգացման խնդիրների հետ:

Մեծ աշխատանք պետք է կատարվի հողագործության խոտադաշտային սիստեմը արմատավորելու և դաշտապաշտպան տնտեսական կոմունիզմի զգալի նախադրյալները իրագործելու, կոլտոգային ցանքերը «Արտաշատի-42», «Եղվարդի» ցորենի նոր տեսակներով, շաքարեղեգնով ընդլայնելու, բամբակի և ծխախոտի նոր տեսակներ աճեցնելու ուղղությամբ: Շարունակվում են օգտակար հանածոների ու հումքի հետախուզության և հայտնաբերման աշխատանքները արդյունաբերության զանազան ճյուղերի համար:

Այս տարում մեր գիտնականները ավելի ևս եռանդուն կերպով կզբաղվեն ֆիզիկայի, մաթեմատիկայի, աստղաբաշխության, բիրտգիայի և այլ գիտությունների մի շարք պրոբլեմների ուսումնասիրությամբ:

1949 թվին լույս կտեսնեն դասագրքեր հայ ժողովրդի պատմության և հայ գրականության վերաբերյալ: Կշարունակվի ուսուհայերեն և հայ-ուսերեն մեծ բառարանների կազմելու աշխատանքը:

Այնուհետև զեկուցողը կանգ է առնում Ա-կադեմիայի կազմակերպական-տնտեսական գործունեության, կադրերի պատրաստման վրա:

Վերջում զեկուցողը վստահություն է հայտնում, որ ռեսպուբլիկայի գիտնականները, գիտակցելով իրենց պարտքը ժողովրդի առաջ, բոլոր ուժերը կգործադրեն մեր սոցիալիստական Հայրենիքի հետագա բարգավաճման համար:

Զեկուցման առթիվ ծավալված մտքերի փոխանակությանը մասնակցեցին Հայկա-կան ՍՍՌ Գիտությունների Ակադեմիայի իս-կական անդամ Լ. Հովհաննիսյանը, թղթա-կից-անդամ Ա. Ղարիբյանը, քիմիական գի-տությունների դոկտոր Ա. Մնջոյանը, պրո-

ֆեսոր Ի. Կուսիկյանը, բիոլոգիական գիտու-թյունների թեկնածու Թ. Կատարյանը:

Ժողովը հաստատեց Ակադեմիայի 1948 թվի աշխատանքի հաշվետվությունը և դի-տա-հետազոտական աշխատանքների 1949 թվի պլանը:

Ժողովը քննարկեց նաև կազմակերպական հարցեր: Ակադեմիայի ինստիտուտների և հիմնարկների աշխատանքի օպերատիվ դե-կավարությունն ուժեղացնելու համար ընդ-հանուր ժողովը որոշում ընդունեց ստեղծել քարտուղարություն՝ բաղկացած գլխավոր քարտուղարից և երկու քարտուղարից:

Դրանով Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների Ակադեմիայի տարեկան ժողովը իր աշխա-տանքը ավարտեց:

ՊՏԱԼՈՒԹՈՒԹՅԱՆ ՆՈՐ ԳԻՏԱ-ՇԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների Ակադե-միայի սիստեմում կազմակերպված է Պրա-դաբուժության նոր գիտա-հետազոտական ինստիտուտ, որի բազան հանդիսանում է ՍՍՌ Միության Կոնսերվի արդյունաբերու-թյան ինստիտուտի փորձա-սեփեկցիոն կա-յանը և Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների Ա-կադեմիայի Գենետիկայի և սեփեկցիայի ինստիտուտի պտղաբուժության սեկտորը:

Ինստիտուտը մշակելու է գիտական այն պրոբլեմները, որոնք կապված են ոչ միայն մերձարևադարձային պտղաբուժության, այլ և Հայաստանի լեռնային ու արդյունաբերա-կան պտղաբուժության զարգացման հետ:

Հայկական ՍՍՌ-ում մերձարևադարձային պտղաբուժությունը զարգացնելու մասին ՍՍՌ Մ Միության Կոնսերվի արդյունաբերու-թյան ինստիտուտի փորձա-սեփեկցիոն կա-յանը և Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների Ա-կադեմիայի Գենետիկայի և սեփեկցիայի ինստիտուտի պտղաբուժության սեկտորը:

արևադարձային այլ կուլտուրաների զար-գացմանը:

Ռեսպուբլիկայի մի շարք շրջաններ, Նո-յսմեբեյան, Շամշադին, Իջևան, Մեղրի, Գո-րիս, ագրոկլիմայական միանգամայն նը-պաստավոր պայմաններ ունեն մերձարևա-դարձային պտղաբուժության զարգացման համար:

Ռեսպուբլիկայում կան բոլոր հնարավո-րությունները լեռնային շրջաններում պրա-դաբուժության արագ զարգացման համար: Լեռնականի շրջակայքում միջուրինյան սոր-տերից հիանալի տանձ ու խնձոր է ստաց-վել:

Նոր գիտա-հետազոտական ինստիտուտի անելիքներից մեկն է, կոլխոզներին օգնել հատկապես տնկումների աշխատանքների պլանները իրականացնելու գործում: Բացի այդ ինստիտուտը օգնելու է կոլխոզներին մերձարևադարձային կուլտուրաների նոր ցրտադիմացկուն տեսակներ ստանալու գոր-ծում, միաժամանակ ցույց տալով գիտա-կան օգնություն կոլխոզներին:

ՔԱՂՅՐ ՆՈՒՇԻ ՍՈՎԵՏՈՒՄ

Երևանից 16 կիլոմետր հեռու, Բերիայի շրջանում, Ստորին Զանգվի ջրանցքով ոռոգ-վող հողերում, տարածվում է քաղցր նուշի Հայաստանում առաջին սովխոզը, ռեսպուբ-լիկայի մերձարևադարձային կուլտուրաների խոշոր բազաներից մեկը: Նրա տարածու-թյունը կազմում է 400 հեկտար, որից 150 հեկտարն արդեն յուրացվել է:

Ընդամենը երեք տարի առաջ այդ տեղը մերկ, քարքարոտ մի վայր էր: Այժմ 31 հեկտար տարածության վրա ձգված են նու-

շի երկամյա ծառերի շարքերը: Հողը լրիվ օդադործելու համար նշնինների միջև տըն-կվել են 5 հազար դեղձենի, որոնք բերք կը-տան նուշի պտղաբերությունից առաջ: Ութ հեկտար տարածության վրա աճում են ֆիս-տաշկայի մատղաշ տնկիները: Ստեղծվել է նուշի սեփական տնկարան:

Սովխոզում ծավալվել են գարնան աշխա-տանքները: Չորս օրվա ընթացքում ավարտ-վել է դաշտապաշտպան անտառաշերտերի տնկումը, որը ձգվում է սովխոզի հյուսիսա-

յին սահմանով հինգ կիլոմետր երկարությամբ: Տնկվել է բարդու և փշատի 120 հազար կտրոն:

12 հեկտար տարածությամբ մի այլ հողամասում սկսել են նշենի տնկել: Տնկում են նշենու նիկիտյան սորտերը, որոնք լավ էին բռնել անցյալ տարի, ինչպես նաև Ողջաբերդի (Կոտայք) և ուշ ծաղկող մյուս տեղական սորտերը, որոնք աճեցրել է Հայկական ՍՍՏԻ Գիտությունների Ակադեմիայի Գենետիկայի ինստիտուտը:

Այս տարի տնկվելու է նշենու մոտ 15 հազար տնկի 60 հեկտար տարածության վրա: Ազատ տարածությունը օգտագործելու նպատակով նշենիների միջև տնկվելու է 15 հազար դեղձենու և 3 հազար ծիրանի տնկի:

Ֆիստաշկայի տունկերը գրավելու են 20 հեկտար տարածություն:

Սովխոզի ամբողջ տնկատնիսում ծավալվել են մեկիտրատիվ աշխատանքները: Անց են կացվում 7 կիլոմետր երկարությամբ նոր ոռոգիչ առուներ, մաքրվում ու կարգի է բերվում սովխոզի մեկ կիլոմետր երկարությամբ մագիստրալ ջրանցքը:

Տնկարանային տնտեսությունը շուրջ հեկտարով ընդարձակելուց բացի, սովխոզում հիմնվում է մայր-այգի, որտեղ հավաքվելու են Միության մեջ աճող նշենիների լավագույն տեսակները: Այդ նպատակով միայն Ղրիմի բուսաբանական այգուց բերվում է նշենու 18 տեսակ:

ՄԵՐԱՐԵՎԱԴԱՐՁԱՅԻՆ ՊՏՂԱՐՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Գորիսի շրջանի հարավային մասի կոլտնտեսներում հաջողությամբ աճում և լավ բերք են տալիս սերկեկի, պիստակի, թզենու, նոնենու, ընկուզենու և այլ կուլտուրաների ծառեր:

Կյուրու, Մաղանջուղ, Հալիձոր, Խնձորեսկ գյուղերի կոլտնտեսներն իրենց ոչ ընդարձակ այգիներից ամեն տարի տասնյակ հազար ուղիղ եկամուտ են ստանում: Միայն Շինուհայր, Խոտ, Հալիձոր գյուղերի կոլտնտեսները 1948 թվին հավաքել են հարյուրավոր ցանտներ ընկուզի բերք:

Շրջանում նախապատրաստական լայն աշխատանք է տարվում 1950—1955 թվերի ընթացքում մերձարևադարձային կուլտուրաների մշակությունը 300 հեկտարի հասցնելու համար: Մաղանջուղ գյուղի Կալինինի անվան կոլտնտեսը ներկայումս ունի 3,5 հեկ-

տար թզենու, նոնենու և սերկեկի այգի: Վերջերս կազմակերպվեց հատուկ օղակ, որն զբաղվելու է մերձարևադարձային կուլտուրաների մշակությամբ: Արդեն սկսվել է այգիների նախնական մշակման և ջրատար ցանցի նորոգման աշխատանքը, պատրաստվել է մեկ հեկտար խոպան հող՝ տնկարանի համար, որտեղ աճեցվելու են մոտ 20 հազար մերձարևադարձային կուլտուրաների տնկիներ:

Շինուհայր, Խոտ, Հալիձոր գյուղերի կոլտնտեսներում ցանքի համար առանձնացվել է մի քանի ցանտներ ընկուզի: Քարահունջի և Կյուրուի կոլտնտեսները նոր ջրամբարներ են կառուցում և նախապատրաստում են տնկարանների համար հատկացված հողամասերը: Գարնանը շրջանը կստանա մեծ քանակությամբ նշենու, ճապոնական խուրմայի և այլ կուլտուրաների տնկիներ:

ԱՆՏԱՌՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՏՆԿԱՐԱՆԵՐԸ

Անտառտնտեսության Ղափանի շրջանային դրատեսակը այս տարի կազմակերպում է 9 հեկտար տարածությամբ տնկարան, որտեղ աճեցվելու են զանազան տեսակի ծառեր: Տնկարանի համար ձեռք են բերված ընկուզենու, կաղնու, խնձորենու, տանձենու, թխկենու, եղևնու, հաճարենու, բոխենու և հացենու սերմեր: Տնկարանի համար առանձնացված հողը պարարտացված է, սերմերը փոխադրված տնկման վայրը:

Գրասենյակը կազմակերպում է նաև միջոցառման պտղատու ծառերի տնկարան:

Այստեղ առանձին բաժնում կաճեցվեն մերձարևադարձային կուլտուրաներ:

Անտառային ծառատեսակների զարգացման համար կազմակերպվող տնկարանը, բացի Ղափանից, կապահովի նաև Սիսիանի, Գորիսի ու Մեղրու շրջանների պահանջը:

Ղափանի անտառների, որոնք ամբողջությամբ դաշտապաշտպան նշանակություն ունեն, նոսր և բաց տարածություններում այս տարի կաճեցվեն հաճարենու ծառեր:

ԿԻՐՈՎԱԿԱՆԻ ԲՈՒՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՅԳԻՆ

Կիրովականի բուսաբանական այգում ըստեղծված են հնարավոր բոլոր պայմանները

միջոցառման գիտության լայն զարգացման համար:

Այգու գիտական աշխատողները մի շարք հաջող փորձեր են կատարել, աճեցնելով այնպիսի բույսեր, որոնք մինչև հիմա չեն աճել Հայաստանում:

Բուսաբանական այգին, որն ունի 14 հեկ-

տար տարածություն, աճեցրել է 900 տեսակից ավելի տեղական, սիրերյան, կովկասյան մերձարևադարձային ծառեր, թփեր և բույսեր: 1000 քառակուսի մետր տարածության վրա աճեցված է 200 տեսակ ծաղիկ:

ՆՈՐ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

Ռեսպուբլիկայի ավելի քան 13 հազար ուսուցիչների քաղաքական-տնտեսական և մեթոդա-մանկավարժական գիտելիքները խորացնելու, նրանց պարբերաբար որակավորելու նպատակով, Հայկական ՍՍՌ Մինիստրների Սովետի որոշմամբ, Երևան

քաղաքում կազմակերպվում է ուսուցիչների որակավորման ինստիտուտ: Ինստիտուտը ունենալու է պատմության, հայոց լեզվի ու գրականության, ռուսաց լեզվի ու գրականության, մաթեմատիկայի, քիմիայի ու բնագիտության, մանկավարժության և այլ կարիքների ու գրադարան:

ԿՈՒՆՈՋԱՅԻՆ ԼԵԿՏՈՐԻՈՒՄՆԵՐ

Հայկական ՍՍՌ Մինիստրների Սովետին կից Կուլտուր-լուսավորական հիմնարկների գործերի կոմիտեի Դասախոսական կենտրոնական բյուրոն ռեսպուբլիկայի բոլոր շրջ-

ջաններում կազմակերպում է կուլտուրային լեկտորիումներ: Այժմ գործում են 30 լեկտորիումներ: Մինչև ապրիլ ամսվա վերջը կազմակերպվելու է ևս 30 լեկտորիում:

ԳՅՈՒՂԵՐԸ ԷԼԵԿՏՐԻՖԻԿԱՑՎՈՒՄ ԵՆ

ՄԵՂՐԻ.— Շրջանի 16 գյուղերից 15-ը էլեկտրիֆիկացվել են: Վերջին գյուղի՝ Նյուվադիի էլեկտրիֆիկացումն ավարտվելու է ապրիլին:

Էլեկտրական էներգիայի օգտագործման բաղալի վրա նախատեսված է, մերձարևադարձային կուլտուրաների ու պտղատու այգիների համար հատկացված 100 հեկտար հողամասը ոռոգելու նպատակով, ջրհանների կառուցել Շվանիձոր, Այդարա և Նյուվադի գյուղերում: Մեղրի և Լիճք գյուղերի կուլտուրաները կառուցելու են սղոցաբաններ և էլեկտրիֆիկացնելու են դարբնոցների աշխատանքները: Լիճքի կուլսոզը ձեռք է բերել ոչխարների բուրդը խուզելու էլեկտրական մեքենա:

ՂԱՓԱՆ.— Սկսվել են նորաշենիկգեսի

կառուցման աշխատանքները, որոնց ակտիվ մասնակցություն են ցույց տալիս մոտակա գյուղերի աշխատավորները: Էլեկտրակայանը շահագործման կհանձնվի այս տարվա հոկտեմբերի 1-ին: Էլեկտրական լույս կըստանան Առաջածոր, Չորաստան, Օխտար, Նորաշենիկ, Շրվանենց, Վերին ու Ներքին Խոտանան և այդ ենթաշրջանի մնացած գյուղերը:

Մինչև հուլիսի 1-ը կէլեկտրիֆիկացվեն Բեխ, Վաչագան, Բաղաբուրջ, Գյուտկում, Ճակատեն գյուղերը: Այդ գյուղերում սկսվել է տրանսֆորմատորների շենքերի կառուցումը, ձեռք են բերվում էլեկտրասյուներ և այլն:

Հանքվարչությունը վերցրել է Բաղաբուրջ գյուղի էլեկտրիֆիկացման շեֆությունը:

ՄԻԿՈՅԱՆԻ ՇՐՋԱՆՆ ԱՅՍՈՐ

ԳՅՈՒՂԵՐԻ ԷԼԵԿՏՐԻՖԻԿԱՑՈՒՄԸ.— Այս տարի կառուցվելու և շահագործման է հանձնվելու Արենիգեսը, որն ունենալու է 720 կիլոմետր կարողություն: Էլեկտրիֆիկացվելու են Չիվա, Աղավնածոր, Ռինդ, Ելիին և ուրիշ գյուղեր: Էլեկտրականության ուժով են աշխատելու 12 գյուղերի կուլսոզների արտադրական օբեկտները: Արենիի հիդրոկայանը էլեկտրաէներգիա է մատակարարելու նաև Վեղոն շրջանի մի շարք կուլսոզներին:

Մինչև մայիս ամիսը ավարտվելու են Միկոյանգեսի երկրորդ հերթի աշխատանքնե-

րը: Էլեկտրիֆիկացվելու են Եղեզնիս, Քաղաղուխ, Թառաթումբ, Սալի, Հորա, Աղքենդ, Ալայազ և Ղափուշուղ գյուղերի կուլսոզները: 1950 թվին լրիվ ավարտվելու է շրջանի կուլսոզների էլեկտրիֆիկացումը: Էլեկտրաէներգիայով են աշխատելու հացահատիկային կալիչները և էլեկտրիֆիկացվելու են գյուղատնտեսական աշխատանքների բոլոր պրոցեսները:

ՆՈՐ ՌԱԴԻՈՆԱԶԱՆԳՈՒՅՑՆԵՐ.— Շահագործման է հանձնվել Արենի գյուղի ռադիոհան-

գույցը: Ռադիոհաճախը է կառուցվել նաև Շատին գյուղում. այստեղ կոլխոզնիկների բնակարաններում անց է կացված 100-ից ավելի ռադիոկետ:

ԴԱՇՏԱՊԱՇՏՊԱՆ ԱՆՏԱՌԱՇԵՐՏԵՐ.— Առաջիկա զարնանը տնկվելու են 5 հեկտար դաշտապաշտպան անտառաշերտեր, ծառազարդվելու են գյուղերի շրջակայքը, տնկվելու է 70 հազար պտղատու ծառ:

ԱՅԳԻՆԵՐԻ ԵՎ ՅԱՆՔՍԵՐԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿՈՒՄԸ.— Քսան հեկտար տարածության վրա տնկվելու են մերձարևադարձային կուլտուրաներ— նուռ, նուշ, ընկույզ, սերկևիլ և այլն: Այս տարի խաղողի այգիները ընդարձակվելու են 50 և պտղատու այգիները 100 հեկտարով:

Խաղողագործության և պտղաբուծության հետագա զարգացման համար այս տարի կազմակերպվում է 10 հեկտար խաղողի և 4,5 հեկտար պտղատու ծառերի տնկարան: 30 հեկտարի վրա կազմակերպվելու է անտառատնկարան, որը տնկանյութ է մատակարարելու շրջանի կոլխոզներին՝ հետագայում անտառապատում անցկացնելու համար:

ՆՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.— Հայկական ՍՍՌ Սննդարդյունաբերության մինիստրության Շամպայն կոմբինատի Միկոյանի գործարանին կից շուտով շահագործման կհանձնվի հումքի վերամշակման նոր ցեխը, որը լրիվ մեքենայացվելու է: Ուժեղ թափով առաջ են գնում օդու թորման գործարանի կառուցման աշխատանքները: Օդու գործարանը այս տարի հանձնվելու է շահագործման և արտադրելու է 6000 լիտր օդի: Այս տարի կառուցվելու և շահագործման են հանձնվելու տակառագործական և փականագործական ցեխերը: Շամպայն կոմբինատի Միկոյանի գործարանը տարեկան արտադրելու է մինչև 50 հազար դեկալիտր բարձրորակ գինի:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐ ԵՎ ԱՌՈՒՆԵՐ.— Ելփին, Ռինդ, Խաչիկ, Աղավնաձոր և Գանձակ գյուղերում կառուցվելու են ջրամբարներ, որոնք ոռոգելու են 300 հեկտար հողամաս: Եղած

20 լճակները լայնացվելու են և լրացուցիչ կարգով ոռոգելու են 100 հեկտար հողամաս: Նոր մայր առու են կառուցելու Միկոյան գյուղի «Աբանա» կոչվող հողամասում, որի երկարությունը լինելու է երեք կիլոմետր: Այդ առուն ոռոգելու է 30 հեկտար տարածություն: Ղաբախու գյուղի աշխատավորների ուժերով կառուցվելու է 7 կիլոմետր երկարությամբ «Ղազմա» կոչվող առուն, որը ոռոգելու է 100 հեկտար տարածություն:

ԽՄԵԼՈՒ ՄԱՔՈՒՐ ԶՈՒՐ.— Այս տարի շահագործման է հանձնվելու նոր ջրմուղը: Շրջկենտրոնի, ինչպես նաև Գետափ ու Գլաձոր գյուղերի ազգաբնակչությունը «Ղուզք» կոչվող վայրից ստանալու է սառնորակ խմելու ջուր:

ՆՈՐ ԲԱՂՆԻՔՆԵՐ.— Այս տարի շրջանի 15 գյուղերում կառուցվելու են նոր բաղնիքներ: Բաղնիքներ են կառուցվելու Գնիշիկ, Խաչիկ, Արենի, Չիվա, Ելփին, Աղավնաձոր, Ռինդ և այլ գյուղերում:

ԱԿՈՒՄՔՆԵՐ.— Միկոյան, Արենի և Խաչիկ գյուղերի կոլխոզներում կառուցվելու և շահագործման են հանձնվելու երկհարկանի նոր ալումբներ: Ալումբները ունենալու են բոլոր հարմարությունները՝ խաղասենյակներ, գրադարան-ընթերցարան, հանգստի սենյակ և դահլիճ:

ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ.— Շրջանի տասը գյուղերում ուսուցիչների համար կառուցվելու են 1—2 հարկանի բնակելի շենքեր: Բացի այդ կոլխոզնիկները իրենց համար կառուցելու են 200 բնակարան:

ՆՈՐ ՀԻՎԱՆԴԱՆՈՅ.— Այս տարի ավարտվելու է Արենի գյուղում կառուցվող նոր հիվանդանոցի շենքը, որը շահագործման է հանձնվելու մինչև մայիս ամիսը*):

*) «Սովետական Հայաստանում» բաժնի նյութերը բաղված են Հայաստանի Հեռագրական Գործակալության (ՀՀԳ) հաղորդագրություններից և սովետական մամուլից:

